

<i>preek</i>	8 maart 2023 (biddag)
<i>thema</i>	Hoe komen we aan brood?
<i>tekst</i>	Johannes 6:1-15
liturgie:	
<i>votum en groet</i>	DNP Psalm 146:1,2,3 (Halleluja! Heel mijn leven loof en prijs ik God, de Heer)
<i>gebed</i>	Liedboek 985 (Heilig, heilig, heilig, hemelhoog verheven boven ons mensen: de naam van God de Heer!)
<i>lezen Johannes 6:1-15</i>	
<i>preek</i>	Kerkboek 16a (Mijn God, ik kom naar U. Dan ben ik veilig)
<i>gebed afgewisseld met</i>	Kerkboek 181:1,5,8 (Hoor, onze Vader, hoor ons aan nu wij in Christus tot U gaan)
<i>collecte</i>	Opwekking 746 (De God van de vrede geeft jou zijn zegen)
<i>zegen</i>	

inleiding op de bijbellezing

De komende weken staat Johannes 6 centraal.

In dat hoofdstuk vertelt Jezus heel veel over zichzelf: over zijn afkomst, over het doel van zijn leven ... Hij zegt bijvoorbeeld van zichzelf: *Ik ben het brood dat leven geeft* (Joh. 6:35). De mensen slikken het niet. Aan het begin van Johannes 6 is Jezus hun favoriet maar het hoofdstuk eindigt ermee dat velen Hem in de steek laten omdat Hij zulke harde taal spreekt. Wat Jezus in Johannes 6 over zichzelf zegt, daar wil ik het een paar zondagen achter elkaar over hebben, onderweg naar Pasen.

Op deze biddag voor gewas en arbeid maken we alvast een begin.

We lezen een super bekend verhaal over Jezus die iedereen te eten geeft en die daarmee laat zien wie Hij is: *de heilige van God* (Joh. 6:69).

Voor we gaan lezen, geven we alle eer aan God: Schepper van de wereld, maker van het heelal, bron van alle leven, Vader van ons allen. Heilig is Hij! We zingen Liedboek 985.

preek

Van Johannes wordt vermoed dat hij zijn evangelie als laatste geschreven heeft.

Het lijkt erop dat hij de drie andere evangeliën (Matteüs, Marcus, Lucas) wel kende. Hij maakt in zijn evangelie eigen keuzes. Soms komt hij met heel veel details die je bij de anderen niet vindt; maar tegelijk komt ook veel wat je bij de anderen leest, bij hem niet terug.

Hij vertelt zijn eigen verhaal, op basis van wat hij zelf heeft meegemaakt met Jezus.

Laten we zijn evangelie dan ook *lezen* als zijn eigen verhaal. Laten we dat *ook* doen als Johannes vertelt over iets waar Matteüs en Marcus en Lucas eerder al over verteld hebben: over Jezus die 5.000 man te eten geeft. Dan kun je wel steeds gaan vergelijken: wat schrijft de één en wat schrijft de ander? En dan kun je proberen om de verschillen te verklaren. Ik weet niet of jullie die neiging hebben; ik weet dat ik die neiging wel heb. Maar ik doe m'n best om daar niet aan toe te geven want dan hebben we het zo druk met vergelijken dat we nauwelijks meer horen wat *Johannes* ons namens God wil vertellen over Jezus Christus.

Eén voorbeeld daarvan: de vermelding van het Joodse pesachfeest.

In Johannes 2 vers 13 vertelt Johannes dat Jezus *kort voor het Joodse pesachfeest* naar Jeruzalem reist. Daar stelt Hij orde op zaken in de tempel: Hij verwijdert alle dieren uit de tempel; als alle offerdieren weg zijn staat Hij er alleen nog. Wat betekent dit? Moet Hij sterven? Dat ontdekken Jezus' leerlingen pas als Jezus uit de dood is opgestaan. Dan begrijpen ze de strekking van dat heftige moment, *kort voor het Joodse pesachfeest*.

Een paar bladzijden later gaat het opnieuw over dat feest. Johannes vertelt in Johannes 6

vers 4 op welk moment Jezus aan iedereen te eten geeft: *kort voor het Joodse pesachfeest*. Me dunkt: dan is het niet zo raar om even terug te bladeren naar Johannes 2.

Deze kleine aanduiding roept een soort van spanning op, tenminste: zo voel ik dat.

Kort voor het Joodse pesachfeest verwijderde Jezus in Jeruzalem alle offerdieren uit de tempel. Nu is het opnieuw kort voor het Joodse pesachfeest. Johannes vertelt dat bijna terloops maar het trekt de aandacht omdat het herinnert aan die eerdere keer dat het pesachfeest eraan zat te komen (aan wat Jezus toen deed en aan de reacties die dat oproep); je vraagt je af: wat gaat er dit keer gebeuren? Wat gaat Jezus dit keer doen? En welke reacties gaat dat nu oproepen?

En dan lees je dat Jezus aan iedereen te eten geeft.

Laten we samen dit verhaal bekijken. Ik ga niet proberen om alles te bespreken wat Johannes vertelt maar ik wil vooral nagaan welke lessen je uit zijn verhaal kunt trekken met het oog op ons gebed voor gewas en arbeid.

Een hele menigte mensen komt op Jezus af. Ze verwachten iets van Hem. En Jezus weet dat.

Hij zit nog lekker met zijn leerlingen in het gras want ze hebben behoefte aan rust, maar Hij weet dat Hij iets moet gaan regelen.

Terwijl ze daar lekker zitten te zitten, vraagt Jezus aan Filippus: Hé joh! Hoe komen we aan brood? Filippus (ik stel me zo voor dat hij lekker lui op een grassprietje zit te kauwen) ... Filippus schrikt zich een ongeluk. Hij ziet al die mensen aankomen en hij weet direct dat Jezus iets onmogelijks wil. Er komen zoveel mensen aan dat een uitzendkracht na een jaar werken nog niet eens voldoende geld heeft voor een stukje brood voor iedereen. Dit is absurd. Hoe komen we aan brood? Dat wordt 'm dus niet!

Andreas wil graag meedenken met Jezus. Hij onderzoekt hoeveel brood ze zelf bij zich hebben. Niks dus. O ja: één jongen heeft een paar kleine broodjes bij zich en een paar kleine visjes. Maar daar heb je dus niks aan hè? met zoveel volk.

Toch gaat Jezus een maaltijd verzorgen.

Hij nodigt alle mensen uit om te gaan zitten. Dat kan prima want er is lekker veel gras.

En het eerste wat Hij doet, dat is bidden.

Maar wat is zijn gebed? Niet: 'God, U ziet hoe weinig we hebben! Wilt U alstublieft zorgen dat het genoeg zal zijn voor iedereen!' Nee. Hij begint met een dankgebed. Hij bedankt God voor het eten. In die dagen gebruiken de Joden daarvoor een vaste formulering: 'Geprezen bent U, Heer onze God, Koning der wereld, die brood uit de aarde tevoorschijn doet komen'. De gastheer is gewend om dat met en voor zijn gasten te bidden. Ik denk dat ook Jezus dit gebed gebeden heeft.

Jezus begint met een dankgebed.

En dat brengt me op een eerste les: Laten we als we bidden tot God beginnen met dank brengen aan God en Hem de eer geven vanwege alles wat Hij doet.

Hoe komen we aan brood? Normaal gesproken moet je daar heel wat voor doen!

Daar zijn mensen voor nodig die het land gereed maken, die zaaien, die de planten verzorgen, die oogsten. Er zijn mensen nodig die het meel malen, die het brood bakken, die het brood in de winkel leggen. En als je naar de winkel gaat krijg je het brood niet zomaar mee: je moet ervoor betalen en dat geld moet je dus eerst verdiend hebben.

Het lijkt net of wij alles wel met z'n allen kunnen regelen. Als we maar zorgen dat de stikstofneerslag vermindert, zegt de één. Als we onze boeren maar de ruimte geven, zegt de ander. Net of de natuur een machine is die vanzelf goed functioneert als wij maar aan de juiste knoppen draaien.

Maar let eens op Jezus! Hij heeft gevraagd: Hoe komen we aan brood? Maar vervolgens doet Hij alles zelf. Nou ja, bijna alles.

Hij maakt gebruik van wat die ene jongen bij zich heeft. Die paar broodjes en die visjes worden onder zijn handen steeds meer; dat doet *Hij*. Hij schakelt zijn leerlingen in om het brood en de vis rond te delen; maar dat zien de mensen nauwelijks want in hun beleving doet *Jezus* het.

De mensen kunnen lekker eten omdat *Hij* het eten geeft.

En dat brengt me op een tweede les: God schakelt ons mensen altijd in.

Soms moeten we veel doen: dan moeten we onderzoeken wat de problemen zijn, dan moeten we eerlijk overleggen, dan moeten we goede keuzes maken, dan moeten we hard werken, dan vraagt het werk heel veel van ons en dan zijn er mensen die ondanks grote inspanning honger lijden.

Soms is ons aandeel bijna nul: dan zit je met open handen klaar om het eten aan te pakken en is dat alles wat je kunt doen. God schakelt ons mensen altijd in maar bij *Hem* komt het eten vandaan.

We zijn afhankelijk van zijn zorg.

Ik wil het nu hebben over een derde les.

Weet je wat ik zo mooi vind in dit verhaal? Dat Jezus zo royaal is. Geweldig!

De mensen kunnen volop genieten, dankzij Jezus. Zijn leerlingen hoeven niet te zeggen: ho ho, niet zoveel pakken want je buurman moet ook nog wat hebben! Ze kunnen allemaal zeggen: tast toe! neem maar zoveel als je wilt! er is genoeg! Wat is dat voor Jezus' leerlingen ook prachtig! dat ze zo royaal kunnen uitdelen! Ik kan me voorstellen dat ze daar geweldig van genieten. Daar word je toch helemaal blij van! Dat je kunt rondgaan met een mand en kunt zeggen: heb je nog zin in wat? neem maar gerust!

Bij Jezus heb je het goed! Dat is wel duidelijk in dit verhaal.

En dat brengt me bij de derde les: God geeft overvloed want Hij houdt van overvloed en schiept Hij ons niet af met iets dat net net voldoende zou moeten zijn.

Zo heb ik al drie lessen ontdekt: over dank aan God, over zorg van God, over overvloed door God. Ik zie in dit verhaal nog een vierde les.

Als iedereen vol zit, is er nog een heleboel eten over.

Het is gratis gekregen. Niemand heeft er moeite voor hoeven te doen. Oké: Jezus natuurlijk wel, en zijn leerlingen ook; maar het was alleen maar een kwestie van ronddelen. Je kunt dus denken (als je genoeg hebt): laat maar liggen! ik hoef niet meer!

Zoals wij dat met z'n allen doen. Ik las dat wij in Nederland gemiddeld 9 % van ons eten weggooien. Van elke honderd boterhammen gaan er dus negen de vuilcontainer in. Van elke liter karnemelk verdwijnt ruim een halve beker in de gootsteen. Heb je tien appels gekocht? Eén laat je liggen en gooi je op den duur weg. Ik heb wel eens proberen te bedenken hoeveel tijd en energie het heeft gekost om het voedsel te produceren; da's gigantisch. En wij ... gooien het zomaar weg. We hebben genoeg gehad of de smaak valt een beetje tegen of het heeft per ongeluk te lang in de koelkast gelegen. Gooi maar weg. En dat terwijl er heel veel tijd en energie van een ander in zit, en ook nog geld van jezelf. En toch gooien we gemiddeld per persoon meer dan 34 kilo voedsel weg in één jaar; kostbaar voedsel.

Maar wat doe je als je gratis iets krijgt? Niemand heeft er moeite voor gedaan. Dan hoef je er ook niet zuinig mee om te springen. Toch?

Moet je kijken wat Jezus zegt!

Zijn leerlingen moeten elk met een mand rondgaan om alles wat overgebleven is, op te rapen. Er mag niets blijven liggen. Alles moet worden verzameld want er mag niets

verloren gaan. De twaalf leerlingen doen wat Jezus hun opdraagt. Elk van hen krijgt z'n mand helemaal vol. Wat een wonder! Er is veel meer over dan waar Jezus mee begon. Maar het is waardevol en daarom mag het niet zomaar blijven liggen maar moet het verzameld worden, meegenomen worden, op een later moment gegeten worden, uit ontzag voor de God die dit gegeven heeft.

Jezus leert je om zorgvuldig om te springen met wat je ontvangt van God.

Dat is de vierde les: na: dank aan God, zorg van God, overvloed door God, ook: zuinigheid vanwege God.

*Mijn God, ik kom naar U, dan ben ik veilig.
Mijn God, U vult mijn bord, U vult mijn beker.
U wilt mij leren waar ik het moet zoeken:
heel dicht bij U, mijn God,
zal ik gelukkig zijn.*

Amen!